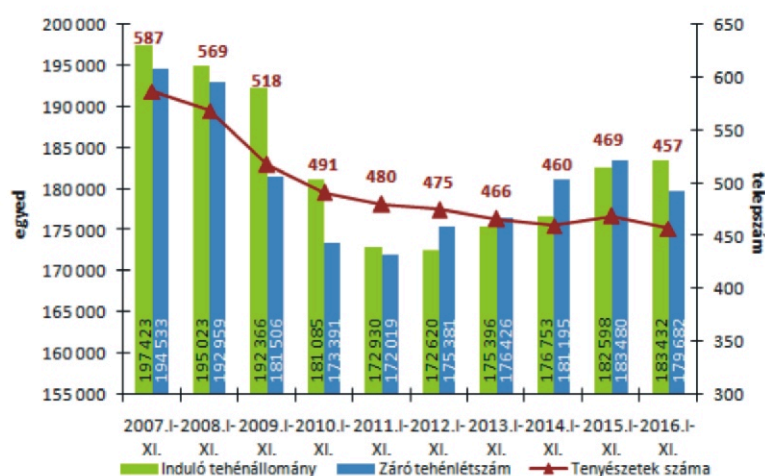
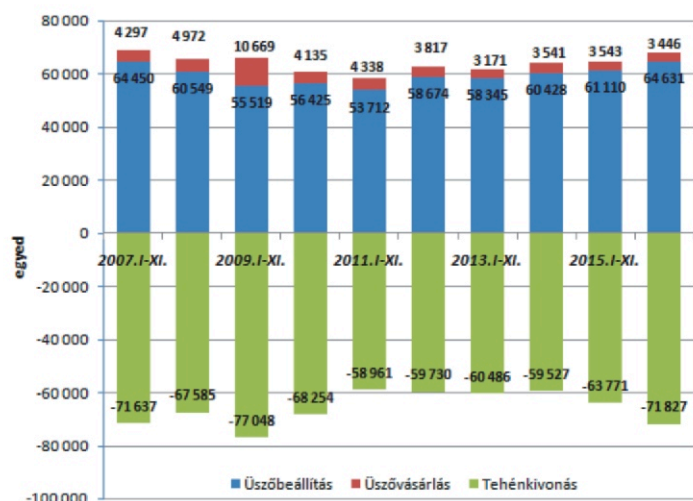

A TEJÁGAZAT ÖKONÓMIÁJA

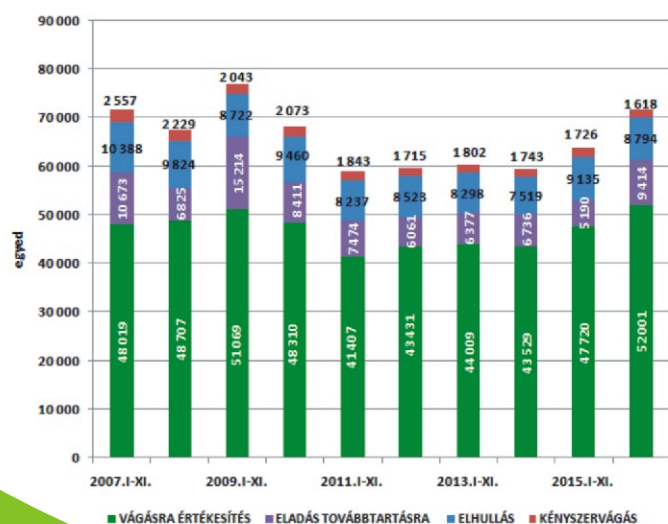
1. ábra: Az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetek száma, induló és záró tehénlétszáma (db, 2007-2016. I-XI. hó)

2. ábra: Az üszőbevétel és tehénkivonás alakulása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-XI. hó)

3. ábra: A tehénkivonás megoszlása az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-XI. hó)

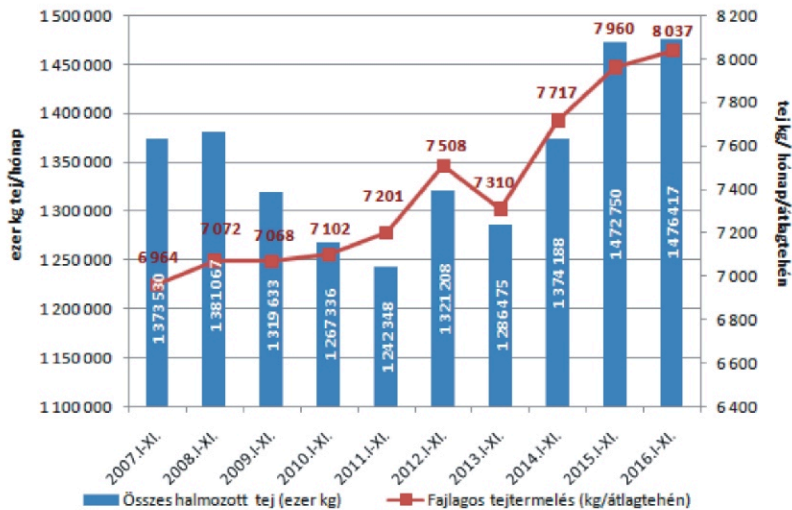

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek száma 457 volt 2016 novemberében, kettővel több, mint a megelőző hónapban, és tizenkettővel kevesebb (-2,6%), mint tavaly novemberben. 2016. november végén közel 3,8 ezerrel kevesebb (-2,1%) termelésellenőrzött tehenet tartottak, mint 1 évvel korábban. Az „A” módszerrel ellenőrzött tehenészetek száma az elmúlt 9 év alatt 22,1%-kal (-130) kisebbedett, de 2007 novembere óta a záró tehénlétszám ennél kisebb mértékben, 14,9 ezer egyeddel (-7,6%) csökkent, így a telepenkénti átlagos tehénlétszám 331-ről 393-ra nőtt.

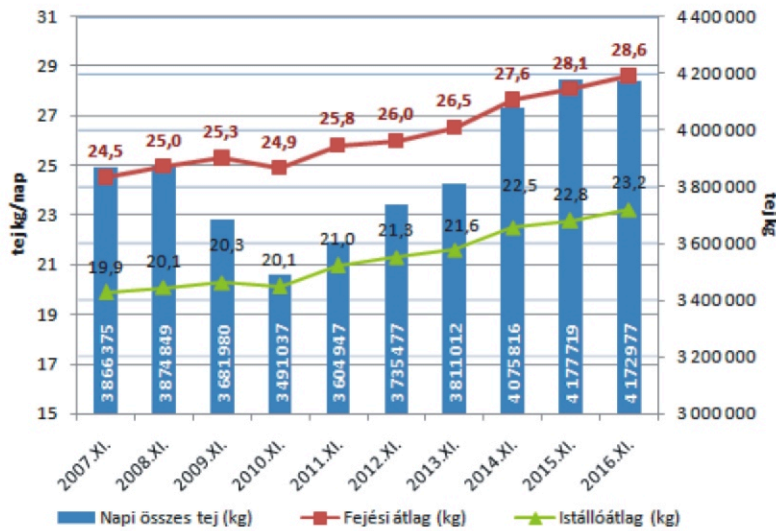
Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tenyészetek januári 1-jei induló tehénlétszáma 2015-ről 2016-ra - egy év alatt - gyakorlatilag nem változott (+834 tehen; +0,5%), ugyanakkor a tejiaci válság hatására az idei év első tizenegy hónapjában a termelésellenőrzésbe bevont tehenek száma jelentősen csökkent (-3.750 egyed; -2,0%). Ennek elsődleges oka, hogy 2016 első 11 hónapjában több mint 8 ezer tehenel, 12,6%-kal (!) több tehenet vontak ki a termelésből, amit a növekvő üszőbeállítások (+3.521 egyed; +5,8%) és a gyakorlatilag stagnáló üszővásárlások száma (-97 egyed, -2,7%) együttesen már nem tudtak ellensúlyozni. A csökkenő trend valószínűleg folytatódik az év hátralévő részében is.

2016 első tizenegy hónapjában az állományból kivont tehenek 72,4%-át vágásra értékesítették (a selejtezett tehenek száma 52 ezer volt), ami magas aránynak számít. A tehénkivonások 2,3%-áért a kényszervágás (1.618 egyed) volt felelős, ami rekord alacsony a vizsgált időszakban. A kivont tehenek 12,2%-a (9.414 egyed) elhullott, ami átlagos értéknek tekinthető, ugyanakkor a továbbtartásra értékesített állatok aránya nőtt (13,1%, 8.794 egyed). 2016 első tizenegy hónapjában az induló tehénállomány 28,3%-át selejtezték, 0,9%-át kényszervágták, 4,8%-a elhullott, 5,1%-át pedig továbbtartásra értékesítették, így összesen a tehenek 39,2%-át vonták ki a termelésből, ami a korábbi évek átlagánál jóval nagyobb mértékű, de még nem éri el a 2009-es év kiugró arányát.

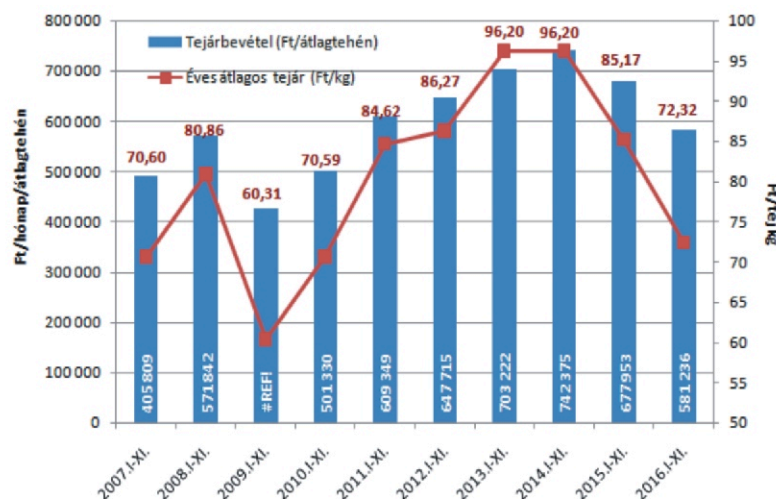
4. ábra: Összes halmozott és fajlagos tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (db, 2007-2016. I-XI. hó)

5. ábra: Fejési és istállóátlag, valamint a napi összes tejtermelés az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. XI. hó)

6. ábra: Tejárbevétel és az éves átlagos tejár az „A” módszerrel ellenőrzött tenyészetekben (2007-2016. I-XI. hó)

Az „A” típusú ellenőrzésben részt vevő tehenek összes halmozott éves tejtermelése ez év első tizenegy hónapjában meghaladta az 1,476 millió kg-ot, aminek elsődleges oka a fajlagos tejtermelés több mint 8 ezer kg-ra történő emelkedése volt. 2015 hasonló időszakához képest a fajlagos tejtermelés +77 kg-mal (+1%), az összes halmozott tejtermelés pedig 3,7 ezer kg-mal (+0,2%) emelkedett, ami az elmúlt 10 év legmagasabb tejtermelési szintjének felel meg, bár az éves növekedés üteme jelentősen lassult az elmúlt 3 évhez képest a tehenállomány zsugorodása miatt. 2007 és 2016 hasonló időszaka között a fajlagos tejtermelés növekedése 15,4%-os volt (+1.073 kg (!)), míg az összes halmozott tejtermelés 102,9 ezer kg-mal (+7,5%) nőtt.

Az összes halmozott tejtermelés növekedésével szemben idén novemberben már érezhetően csökkent a napi összes tejtermelés mind 2016 első hét hónapjának havi termelési adataihoz, mind az előző év novemberéhez képest, és alig haladta meg a 4,17 millió kg-ot. Tavaly novemberhez képest ez 4,7 ezer kg-mal kevesebb tejet jelent (-0,1%), de még így is az elmúlt évtized második legnagyobb november havi napi termelési szintjét jelentette. 2015 novemberéhez képest mind a fejési átlag (+0,51 kg, +1,8%), mind az istállóátlag érezhetően nőtt (+0,45 kg, +2%). Összességében az elmúlt 9 év alatt a fejési és istállóátlag 4,07, ill. 3,34 kg-mal lett több (+16,6%, ill. +16,8%).

A tehenenkénti tejárbevétel 2016 első tizenegy hónapjában 581 ezer Ft volt átlagosan, 14,3%-kal kevesebb, mint az egy évvel korábbi hasonló időszak bevétele. Ennek oka, hogy bár a fajlagos tejtermelés 1%-kal nőtt, az első tizenegy havi tejátlagár egy év alatt 15,1%-kal csökkent és így 2007 azonos időszakának termelői árához képest is csak 2,4%-os a növekedés, bár nyár vége óta már emelkedésnek indult a hazai tejár. A nyerstej országos havi termelői átlagárának gyors növekedése novemberben is folytatódott és országosan 80 Ft/l körül alakult. A nyerstej kiviteli átlagára még meredekebben tovább emelkedett, 110 Ft/liter fölé, közel 40%-kal magasabb a belpiaci áránál, és már közelíti az olasz és holland nyerstej - 40 eurocent/l feletti - azonnali (spot) piaci árait. A hazai felvásárlási árak emelkedő trendje követi a nyerstej árának a világ meghatározó tejtermelő régióiban, így Új-Zélandon, az USA-ban és az Európai Unióban megfigyelhető növekedését, és a hazai felvásárlási árak további gyors erősödése várható az év hátralévő részében.

Dr. Ózsvári László
tanszékvezető egyetemi docens
Állatorvostudományi Egyetem,
Budapest